

พีชคณิตบูลีน (Boolean algebra)

หัวข้อเนื้อหา

- พื้นฐานของพืชคณิตบุลิน
- การดำเนินการ
- กฎพื้นฐานพืชคณิตบุลิน
- การใช้พืชคณิตบุลินลดรูปสมการลอจิก
- ทฤษฎีของเดอมอร์แกน

พีชคณิตบูลีน

- เป็นเทคนิคทางคณิตศาสตร์ หลังจากถูกคิดค้นขึ้นโดย จอร์จ บูล (George Boole : 1815-1864)
- จึงถูกนำมาใช้ โดยนักวิทยาศาสตร์ชื่อแซนนอน (Claude Shannan) ในปี ค.ศ. 1938 แซนนอน ได้นำหลักการนี้มาแก้ปัญหาในงานโทรศัพท์ที่ต้องใช้รีเลย์จำนวนมาก หลังจากนั้นได้มีการนำเอาหลักการทางพีชคณิตบูลีนนี้ มาออกแบบวงจรคอมพิวเตอร์ซึ่งทำงานด้วยแรงดันเพียง 2 ระดับ

พื้นฐานของพีชคณิตบูลีน

- ทฤษฎีของบูลีน (Boolean Theory) เป็นทฤษฎีที่ใช้ในการคำนวณทางลอจิก
- ซึ่งใช้กับเลขฐาน 2 ที่มีตัวแปร 0 และ 1
- การใช้งานของ AND Gate, OR Gate และ NOT Gate หรือคอมพลีเมนต์
- ตัวแปรในพีชคณิตบูลีน มักจะใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ เช่น A, B,... โดยค่าของตัวแปรแต่ละตัวอาจจะเป็น 0 หรือ 1 ก็ได้ ตัวแปรจะเป็นตัวถูกกระทำโดยตัวดำเนินการ

หลักการเบื้องต้นของวงจรลอจิก

Logic “0” สถานะ “0”	ไม่มีสัญญาณ หรือ ไฟดับ สวิตช์อยู่ในสถานะเปิดวงจร	SW เปิดวงจร
Logic “1” สถานะ “1”	มีสัญญาณ หรือ ไฟติด สวิตช์อยู่ในสถานะปิดวงจร	SW ปิดวงจร

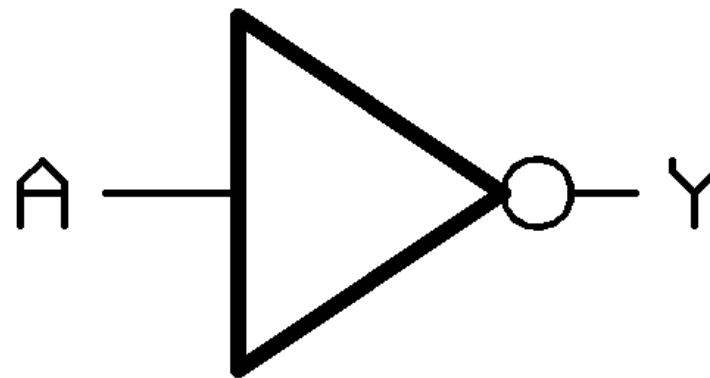
พีชคณิตบูลีน

- การดำเนินการแบบ NOT

จะเห็นว่าตัวแปร A ถูกกระทำโดยตัวดำเนินการ NOT ในพีชคณิตบูลีน จะเขียนเครื่องหมายขีดบนตัวอักษร เรียกว่า บาร์ (bar) แทนตัวดำเนินการ NOT ซึ่งสามารถเขียนได้ดังนี้

$$X = \bar{A}$$

อ่านว่า “X เท่ากับนอต A” หรือ “X เท่ากับคอมพลีเมนต์ของ A”

A	$\bar{A}$
0	1
1	0

พีชคณิตบูลีน

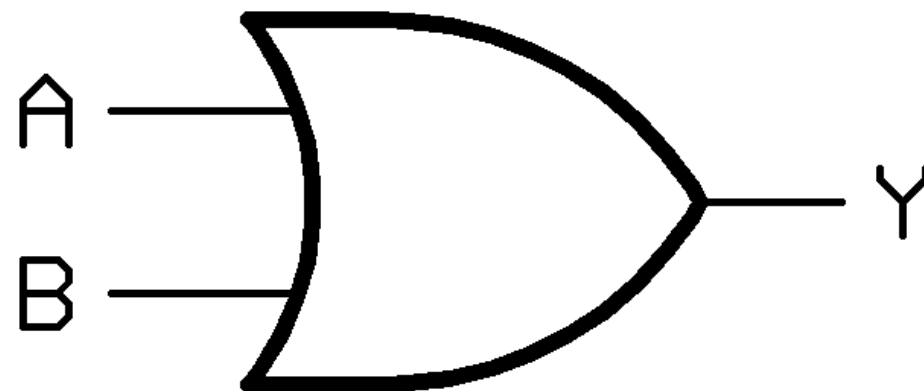
- การดำเนินการแบบ OR

$$X = A \text{ OR } B$$

- ในพีชคณิตบูลีนจะเรียกการ ออร์ (OR) ว่าเป็นการบวกแบบบูลีน จึงใช้เครื่องหมาย + (บวก) แทนตัวดำเนินการ OR ดังนี้

$$X = A + B$$

อ่านว่า “X เท่ากับ A ออร์ B” ผลลัพธ์ของเทอมบวกจะมีค่าเป็น 1 เมื่อตัวแปรตั้งแต่หนึ่งตัวขึ้นไปมีค่าเป็น 1

A	B	A+B
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	1

พีชคณิตบูลีน

- การดำเนินการแบบ AND

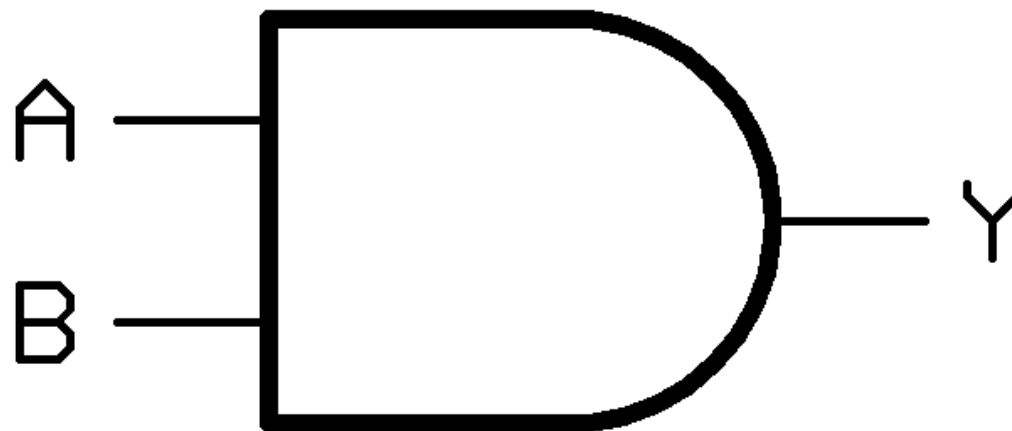
$$X = A \text{ AND } B$$

ในพีชคณิตบูลีน จะเรียกการแอนด์ (AND) ว่าการคูณแบบบูลีน โดยใช้เครื่องหมายจุดกลางบรรทัดวางระหว่างตัวแปร ดังนี้

$$X = A \cdot B$$

แต่การเขียนโดยทั่วไปจะไม่ใส่จุดเพราะเขียนง่าย สะดวกกว่าและถือเป็นรูปแบบมาตรฐานของนิพจน์การแอนด์ ดังนี้

$$X = AB$$

A	B	A·B
0	0	0
0	1	0
1	0	0
1	1	1

กฎพื้นฐานพืชชนิดบลูอิน

กฎพื้นฐานพีชคณิตบูลีน

กฎของ OR

$$1. \quad A + 0 = A$$

$$2. \quad A + 1 = 1$$

$$3. \quad A + A = A$$

$$4. \quad A + \bar{A} = 1$$

กฎของ AND

$$5. \quad A \cdot 0 = 0$$

$$6. \quad A \cdot 1 = A$$

$$7. \quad A \cdot A = A$$

$$8. \quad A \cdot \bar{A} = 0$$

กฎพื้นฐานพีชคณิตบูลีน

กฎของการคอมพลีเมนต์

9. $\overline{0} = 1$

10. $\overline{1} = 0$

11. ถ้า $A = 0$ แล้ว $\overline{A}$ จะเท่ากับ 1

12. ถ้า $A = 1$ แล้ว $\overline{A}$ จะเท่ากับ 0

13. $\overline{\overline{A}} = A$

กฎพื้นฐานพีชคณิตบูลีน

14.	กฎการสลับที่ของ AND	$AB = BA$
15.	กฎการสลับที่ของ OR	$A+B = B+A$
16.	กฎการจัดกลุ่มของ AND	$A(BC) = (AB)C$
17.	กฎการจัดกลุ่มของ OR	$A+(B+C) = (A+B)+C$
18.	กฎการกระจาย	$A(B+C) = AB + AC$
19.	กฎการกระจาย	$A+BC = (A+B)(A+C)$
-

กฎพื้นฐานพีชคณิตบูลีน

กฎการลดทอน (Absorptive Laws)

20. $A + AB = A$

21. $A(A+B) = A$

22. $A(\bar{A} + B) = AB$

พิสูจน์กฎพื้นฐานพีชคณิตบูลีน

- For the distributive law $A+BC = (A+B)(A+C)$ Let's verify the expression with a truth table.

A	B	C	BC	A+BC	A+B	A+C	(A+B)(A+C)
0	0	0					
0	0	1					
0	1	0					
0	1	1					
1	0	0					
1	0	1					
1	1	0					
1	1	1					

พิสูจน์กฎพื้นฐานพีชคณิตบูลีน

$$A + AB = A$$

Proof

$$F = A + A \cdot B$$

จากกฎข้อ 6 $A \cdot 1 = A$ แทน A

$$F = (A \cdot 1) + A \cdot B$$

$$F = (A + A)(1 + B)$$

จากกฎข้อ 3 $A + A = A$

$$F = (A)(1 + B)$$

จากกฎข้อ 2 $A + 1 = 1$

$$F = (A)(\cancel{1 + B}^1)$$

$$F = A$$

$$A(A+B) = A$$

Proof

พิสูจน์กฎพื้นฐานพีชคณิตบูลีน

- $A + \bar{A}B = ?$

$$F = A + \bar{A}B$$

จากกฎข้อ 6 $A \cdot 1 = A$ แทน A

$$F = (A \cdot 1) + \bar{A} \cdot B$$

จากกฎข้อ 2 $A + 1 = 1$

$$F = A \cdot (B + 1) + \bar{A} \cdot B$$

จากกฎข้อ 18 $A(B+C) = AB + AC$

$$F = AB + A + \bar{A} \cdot B$$

$$F = A + (AB + \bar{A} \cdot B)$$

$$F = A + B(A + \bar{A})$$

จากกฎข้อ 4 $A + \bar{A} = 1$

$$F = A + B(\cancel{A + \bar{A}}^1)$$

$$F = A + B$$

- $A(\bar{A} + B) = ?$

In summary, therefore, $A + \bar{A}B = A + B$ and $A(\bar{A} + B) = AB$

Boolean Theorems

- $A(B+C) = (AB)+(AC)$ สามารถพิสูจน์ได้ด้วยตารางค่าความจริง ดังนี้

A	B	C	B+C	A(B+C)	AB	AC	(AB)+(AC)
0	0	0					
0	0	1					
0	1	0					
0	1	1					
1	0	0					
1	0	1					
1	1	0					
1	1	1					

การใช้พืชชนิดบุลินลดรูปสมการลอจิก

การใช้พีชคณิตบูลีนลดรูปสมการลอจิก

ตัวอย่าง $Y = BC + B\bar{C} + \bar{B}\bar{C}$

จากกฎการกระจายข้อ 18 $A(B+C) = AB + AC$

$$Y = B(C + \bar{C}) + \bar{B}\bar{C}$$

จากกฎ OR ข้อ 4 $A + \bar{A} = 1$

$$\begin{aligned} Y &= B(\overset{1}{C + \bar{C}}) + \bar{B}\bar{C} \\ Y &= B \cdot 1 + \bar{B}\bar{C} \\ Y &= B + \bar{B}\bar{C} \end{aligned}$$

จากกฎการกระจายข้อ 19 $A+BC = (A+B)(A+C)$

$$Y = (B + \bar{B})(B + \bar{C})$$

จากกฎ OR ข้อ 4 $A + \bar{A} = 1$

$$\begin{aligned} Y &= (\overset{1}{B + \bar{B}})(B + \bar{C}) \\ Y &= 1 \cdot (B + \bar{C}) \end{aligned}$$

$$Y = B + \bar{C}$$

#Answer

การใช้พีชคณิตบูลีนลดรูปสมการลอจิก

- $Y = \overline{ABC} + \bar{A}BC + BC$

ทฤษฎีของเดอมอร์แกน

เป็นทฤษฎีที่ช่วยลดรูปสมการที่ซับซ้อน

กฎข้อที่ 1 กล่าวว่า คอมพลิเมนต์ของผลบวกมีค่าเท่ากับผลคูณของคอมพลิเมนต์

$$\overline{A + B} = \bar{A} \cdot \bar{B}$$

กฎข้อที่ 2 กล่าวว่า คอมพลิเมนต์ของผลคูณมีค่าเท่ากับผลบวกของคอมพลิเมนต์

$$\overline{A \cdot B} = \bar{A} + \bar{B}$$

$$\overline{A + B} = \bar{A} \cdot \bar{B}$$

จงพิสูจน์กฎโดยใช้ตารางค่าความจริง

A	B	$\bar{A}$	$\bar{B}$	$\overline{A + B}$	$\bar{A} \cdot \bar{B}$

$$\overline{A \cdot B} = \bar{A} + \bar{B}$$

จงพิสูจน์กฎโดยใช้ตารางค่าความจริง

A	B	$\bar{A}$	$\bar{B}$	$\overline{A \cdot B}$	$\bar{A} + \bar{B}$

ตัวอย่างการใช้ทฤษฎีของเดอมอร์แกนลดรูปสมการ

$$Y = \overline{A + BC}$$

จากโจทย์ $Y = \overline{A + BC}$

จากกฎข้อ 1 $\overline{A + B} = \bar{A} \cdot \bar{B}$

$$Y = \bar{A} \cdot \overline{BC}$$

จากกฎข้อ 2 $\overline{A \cdot B} = \bar{A} + \bar{B}$

$$Y = \bar{A} \cdot (\bar{B} + \bar{C})$$

ตัวอย่างการใช้ทฤษฎีของเดอมอร์แกนลดรูปสมการ

$$Y = \overline{(A + B + C)} \cdot D$$

เอกสารอ้างอิง

บทที่ 3 พีชคณิตบูลีน. ค้นเมื่อ กันยายน 13, 2565 จาก <http://tps.comsci.info/algebra.pdf>

บทที่ 3 พีชคณิตบูลีน. ค้นเมื่อ กันยายน 13, 2565 จาก <https://www.g-tech.ac.th/vdo/ELECTRICdoc/วิชาช่าง/E-BOOK%20BASIC%20ELECTRIC%20AND%20ELECTRONICS/ดิจิตอลเบื้องต้น/บทที่%203%20พีชคณิตบูลีน.pdf>
